

Duduia Margareta

II.

Trebue să știi, scumpe prietene, că acuma sînt cu sufletul liniștit. Numaî dorul mă muncește; și amintirile pun umbră din cînd în cînd în sufletul meu. Nu mi-ai răspuns nici acum. Dinspre partea asta însă nu sînt neliniștită; epistolele acestea lungi le scriu mai mult pentru mine și pentru ce-a fost odată.

... A fost odată!

Staîu cufundată dinnaintea focului în jilțul meu, în amurg. Lampa încă nu-î aprinsă. Limbile ascuțite și întortochiate ale flăcărilor se zbat, îmi luminează și-mi încălzesc obrajii. Am început încă de cu ziuă o carte: o dragoste ciudată și melancolică. Imi plac mult cărțile acestea care te pun pe gînduri și te afundă în visuri. Am lăsat cartea pe genunchi, mi-am răzimat bărbia în palma stîngă. În jurul meu clipește o lumină fantastică. Și-mi vin, pe aripă nevăzute, daruri din depărtare, dela noi, și din trecut. În tăcerea care mă împresoară mă simt bine, că într'un fel de voluptate a unei blinde suferinți. Sufletu-mi parcă se face ușor, ușor, și plutește de-asupra-mi în lumina de vis.

Aud pași abia simțiți; o foșnire de rochie. Margareta a deschis ușa. O pală de lumină îi alunecă pe obraji ca o zimbire.

«Ce faci? te gîndești? la ce te gîndești?...»

Răspund c'o voce dureroasă, îmi place mlădierea vocii dureroase:

«Mă gîndesc la multe și mai ales la trecut...»

Fetița tace o clipă și se așează lîngă mine. Amîndouă stăm gîndindu-ne.

Margareta zice: «Domnișoară Anălie, dumneata trebue să fi suferit mult...»

— Da, mult, foarte mult...» răspund eu suspinînd. E foarte ciudată plăcerea aceasta de a spune altuia, în unele clipe, așa, cu glas duios, că ai suferit mult, foarte mult. Și duduia Margareta tăcea și, cu ochii mari țintiți în umbră, se gîndea la marile și necunoscutele mele dureri din trecut. E o fată cu sufletul limpede și cald și mi-î tare dragă.

«Și eu încep a suferi, zice ea apoi deodată cu glas scăzut. Am citit cărțile pe care mi le-ai dat. Eri noapte n'am putut să dorm de loc. Imi era frică să nu vie mama să mă găsească cu cartea lingă luminare...»

— Nu trebuie să pierzi nopțile, zisei eu. Nu trebuie să citești prea mult. Emoțiunile nu fac bine...

— Tare-mi place, zise ea zîmbind. Imi vin lacrimile, și parcă mă doare inima, dar nu pot lăsa cartea din mînă... Pe urmă mă gîndesc, și plîng... Cred că și eu am să fiu foarte nenorocită...»

Am început a rîde: «Nu fii copilă... Așa-î totdeauna în tinerețe...»

Ea mă privea prin umbră cu ochi lucitori de lacrimi.

«Mama nu știe, vorbi ea apoi, nici tata; ei s'ar supăra dacă ar ști că plîng cîteodată; numai ție îți spun, domnișoară Amalie... Am să-ți spun totdeauna decîte ori voiî avea ceva pe suflet...»

Am sărutat-o cu dragoste pe frunte.

«Bine, să-mi spui, draguță, și eu totdeauna am să te mîngîi...»

Intunericul se făcuse deplin; focul murea, sfărîmîndu-se în bucăți mari, clipitoare, de jar. Se auzeau pași pe coridoare. Margareta sări în picioare:

«Eu uitasem... Să mergem, căci e gata masa...»

În adevăr, imi era cam foame, și vestea că e gata masa mă înveseli; mai ales că știam ce masă bună mă așteaptă, ca totdeauna. Trebuie să știî că boerii mei trăesc foarte bine, din belșug. Ah! n'ai idee ce oameni cumsecade.

În sufragerie e lumină puternică; supa fumegă în farfurii. În privința supei nu e nici-o deosebire: se face ca la noi, și de obicei e foarte bună. Cu totul deosebite însă sînt alte mîncări. Cuconu' Tudurache nu iubește mîncările străine; bucătarul său e gras, negru, urît, și pregătește mîncările romînești așa de bine, încît cuconu' Tudurache, după cum singur spune, își linge degetele!

În seara aceasta dumnealui e foarte vesel. Imi strigă cu glas mare, ridicînd o mînă în sus:

«Domnișoară Keminger! bucură-te și te veselește, căci avem niște sarmăluțe dumnezești!»

Petrișor, dintr'un colț de masă, izbucnește într'un rîs cu cascade nesfîrșite, scuturîndu-și în toate felurile capul zbîrlit. Cucoana Irena îl muștră cu glas blind:

«Ce-î, puiule? Nu ride așa de mult, să nu-ți vie rău...»

Sîntem numai noi cinci la masă, toată familia. Tacimurile sună vesel. Feciorul umblă în jurul nostru cu pași nesimțiți. Cuconu' Tudorache minincă repede, cu zgomot; își șterge foarte des mustățile cu șervetul. Apoi se lasă pe speteaza scaunului și privește zîmbind spre Margareta.

«Azi m'am întilnit cu Iordache Rizu, zice el deodată. Mă întreabă: Eî, cînd îți măriți fata, ha?...»

Incepe să ridă. Cucoana Irena se întoarce spre el: «Și ce i-ai răspuns?»

— Cum? Îngină boerul uitîndu-se pe sus, în bagdadie. Ce i-am răspuns? Nu i-am răspuns nimica...»

Bate în palme cu nerăbdare: «Dumitre! Dumitre! adă, frate, sarmalele celea! Și mămăliguța,— mai repede! Ce fel de vorbă-î asta?»

Pe urmă stă în fața sărmăluțelor care fumegă, și pare a le uita. Se gîndește la ceva. Cucoana Irena îl muștră:

«Uite mîncarea, frate dragă... Nu scoți?...»

— Aha! bine zici... Strașnice trebuie să fie... aū o aromă extraordinară... Dar mămăliguța e moale? Aha! e foarte bună. Mare meșter e Gavril!...»

Și iar începe a mînce repede.

Ți-am mai vorbit de mămăligă. Așa ceva pe la noi nu se cunoaște. Întăiu mi se părea ciudată amestecătura aceasta de făină de porumb cu apă clocotită. Pe urmă a început să-mi placă. Și am auzit un lucru ciudat, că tot poporul de jos se hrănește cu această fiertură. În adevăr, îmi închipui că trebuie să le placă mult țaranilor, de vreme ce o mîncă într'una, în toate zilele.

Cuconu' Tudorache e un om care știe să trăiască. Să vezi ce vinuri alese are. Vinuri din partea locului, parfumate și puternice. Te încălzesc și te veselesc îndată. Imi plac tare mult și le beaū cu o deosebită plăcere. Boerul bea destul de des, și ne îndeamnă și pe noi. Și singur spune așa: «Mie imi plac obiceiurile vechi... Din cînd în cînd cite-un pahar de vin,—și-mi place să închin, cum făceau bătrînii...»

Ș'apoi ciocnește păharele, spune cite-o vorbă. Mie imi zice totdeauna:

«Noroc și sănătate, domnișoară Amalie...»

După citeva păhare stăpînul casei începe a vorbi. El e un om care-și are ideile lui, lui nu-î prea place lumea nouă. «La noi nu este civilizație, strigă el; la noi este numai o spoyală!» Să vezi, dragă prietino, cu ce glas cumplit se ridică împotriva guvernului! De multe ori mă însăimîntă:

«Niște trădători de țară! zice. Ce-aū făcut de cînd aū venit? Calcă legile în picioare! Nu vor să știe de drepturile nimănuî; daū slujbe partizanilor, fură averea țării...»

În adevăr, e ceva grozav. E foarte furios.—L-am întrebat cu oarecare sfială într'un rînd:

«Cucoane Tudorache, dacă lucrurile stau așa de rău, nu se răscoală țara? nu se face revoluție?»

— Ce revoluție! ce revoluție! și începe să ridă cu amărăciune. La noi nu se poate revoluție! La noi nu există oameni! Până mai eri am fost o țară de robi... Acuma deodată a venit un străin care-și bate joc de noi, un rege străin care-și îngroașă punga pe spatele noastre... Nimeni nu zice nimic, toți tac, nimeni nu e în stare să murmure... Vai de țara asta, nu-ți faci idee, domnișoară Keminger, ce țară nenorocită... Toți își fac de cap... Mai bine era în vechime; eu am apucat robi la tatăl meu; atunci era absolutism, dar era dreptate, acuma toate sînt minciuni, vai de noi, sîntem la marginea prăpastiei!...»

Văzîndu-l așa de turburat, cucoana Irena se întoarce cu grijă spre el:

«Liniștește-te frate, ți se răcește mîncarea...»

Și cuconu' Tudorache se liniștește și minia pare că-i trece în degetele mînilor. Cu minie tae bucăți mari de friptură și le inghite; apoi bea cu sete un pahar de vin.

Boerul e foarte revoltat împotriva stării de lucruri. El crede că totul trebuie schimbat; are și planuri de reforme. E cam distrat dumnealui; dar altfel e un om cu idei foarte înaintate.

La masă numai el vorbește. Noi îl ascultăm. Din cînd în cînd își aduce aminte de o istorie nostimă din tinereța lui și ne-o povestește cu plăcere vădită. Dar atunci cucoana Irena își întunecă sprinceană și face cătră bărbatu-său semne spre copii, semne zădarnice de altfel, căci cuconu' Tudorache niciodată nu le vede.

Domnișoara Margareta, eleva mea, la masă e mai mult tăcută, cași în celelalte ceasuri ale neînsemnatei ei vieți. Sufletul ei parcă așteaptă ceva să se dezvăluiească. Citește mult, cu pasiune; cîntă din vioară. Pianul nu-i place. N'a voit niciodată să-l învețe. Cucoana Irena a avut oare-care mîhniri din pricina asta. Și după masă trecem în salon, unde cuconu' Tudorache fumează cu patimă țigară după țigară în țigaretă-i de chilimbar și-și soarbe cu cucernicie cafeaua turcească; eu mă așez la pianul uriaș, Margareta își scoate vioara,—și începem. Muzica-i ține pe toți deștepți. Cucoana Irena și boerul Tudorache ascultă cu ochii mari, răpiți; Petrișor încremenește înfiorat într'un colț. Eu însămi mă simt dusă pe aripi nevăzute,—fermecată. Trebuie să știi că fetița aceasta de cincisprezece ani are o comoară în sufletul ei, are comori de simțiri și melodii pe care le revarsă în juru-i. Cu buzele strînse, ușor încruntată, cu ochii lucitori, pare deodată alta, schimbată; vioara tresare cu sunete adînci, cu sunete înalte, grele, fine, în tremurări nervoase, în suspine nesfirșite, ca răsunete ale unor depărtări necunoscute, ale altor lumi...

«Și eu cînt din violoncel, zice dînd cu jale din cap boerul;

de cînd însă a ajuns Margareta stăpîină pe vioară, am zvirilit violoncelul în pod... o rablă de violoncel!

— Ba și tata cîntă frumos! zice zîmbind fetița.

— Cum? strigă minios cuconu' Tudorache. Ce face? Cîntă eă frumos? Adică poți tu zice că are de a face cîntecul meu cu al tău? Auzi dumneata! Asta nu se poate cu nici un preț!

Și pufnește fumul de țigară în juru-î, dînd din cap repede, în semn de împotrîvire.

În unele seri, ne vine lume. Mai adeseori intră cu larmă de glas subțire doamna Lucia Rizu, se lasă alene pe canapea, începe a rîde și a spune o mulțime de lucruri. Vine des și cucoana Ecaterina Bălușescu, mîndră și măreață. Nici nu se uită la mine; după ce-mî răspunde la salut, parcă nu mai exist pentru dînsa. Eă stău ici, — și ea are fața încremenită în altă parte. Parcă i-a bătut cineva un par prin trup, așa înlemnește de dirză și dreaptă la locul ei. Mai vin unele rude, prietini mulți, dar n'am avut încă vremea să-î cunosc pe toți. Privirile mi s'aă oprit pînă acuma numai asupra unui tînăr subțire, cu mustața neagră, nalt, cu înfățișare nobilă, cu zîmbetul deschis. Un bărbat cu ochii mari, negri, adînci. Îl chiamă Artur Crivăț; e magistrat în orașul nostru. Vorbește cu ușurință, cîntă și la piano, are și voce plăcută. Totdeauna după ce-și face datoria cătră stăpîinii casei și cătră ceilalți oaspeți, se îndreaptă grabnic, cu un zîmbet sfios, spre canapeaua vișinie pe care stău eă cu Margareta mea. Își trage un scaun, se așează dinnaintea noastră, se pleacă puțin spre noi.

«Domnișoară Amalie, duduie Margaretă, cum ați petrecut azi?...»

— Am citit ceva foarte interesant, zic eă. Domnișoara Margareta a fost ocupată cu studiile sale... Iarna aceasta ne aduce multe gînduri triste...»

Și începem a vorbi despre o carte, despre o întimplare dramatică pe care ne-aă vestit-o gazetele. Magistratul e tînăr, a primit o educație bună, știe să se poarte în lume; nu înțeleg de ce e așa de sfios. Te gîndești poate la ceva și zîmbești; dar nu, iubite amice, trecutul cu amintirile mă împresoară cu tristețea lor, toate s'aă trecut; pentru mine viitorul nu păstrează decît lacrimi...

Mult nu stă cu noi totuși. Stă cît trebuie. Își face datoria și cătră copila stăpîinilor casei. Se apleacă încet, cu minile pe genunchi, spre dînsa:

«Domnișoară Margaretă, v'am văzut azi pe stradă... V'ați plimbat?...»

— Da, zic eă, era cu mine.

— Am fost pînă la episcopie, zice domnișoara Margareta. Zăpada era proaspătă. Îmi place mult să umblu prin zăpadă și prin frig; mi se înroșesc obrazii, îmi umblă sîngele mai iute prin vine, parcă mă simt mai sănătoasă...»

Tinărul își răsucește mustața și se uită gînditor spre mine.

«Dudue Margaretă, zice el; mata ești o fată serioasă, cred că are să-ți placă vestea pe care ți-o aduc... Mă gindeam să-ți spun încă de alaltăieri... E vorba să înființăm, înstîrșit, noi tineretul, cercul artistic aici, în oraș...» Iar se uită spre mine. Pare gînditor.

«Un cerc artistic? Știu că era vorba! zice Margareta săltînd puțin pe scaun și bătînd veselă din palme.

— Da, cerc artistic... Se vor ține conferințe, se va citi literatură, ne vom abona la reviste, iar muzicanții vor face adevărate serbări. Mai cu seamă mata care ești o artistă, vei avea mare succes.

— Eū nu sînt artistă, zice repede fetița, clătînd din cap și plecîndu-și într-o parte ochii.

— Ba da, ba da, dudue Margaretă! Și tinărul întoarce capul spre mine, zîmbînd, un zîmbet foarte duos, te asigur!

«Vom da și serbări pentru săraci, zice el. Și-și trece palma prin părul luciu. Are un păr ondulat, negru, lucios, un păr de artist, te asigur!

— Asta-i foarte bine! zice fetița însuflețită. Și anul trecut voia mama să cerce printre cucoane să înjhebe o reprezentație pentru săraci, dar atunci nu s'a putut...»

Fetița e foarte serioasă, e gînditoare. Cînd stă serioasă și se gîndește, peste genele lungi parcă-i plutește un painjenis de umbră.

«Uite ce să facem, zice ea întorcîndu-și ca ntr'un fulger ochii. Uite ce să facem, domnule Crivăț. Să cumpărăm haine pentru copii, să dăm lemne la văduve... Innaintea Crăciunului aū să aibă și ei bucurie...»

— Foarte bine! zice grav domnul Crivăț.

— Adică nu, nu! murmură înăbușit fetița. O să stringem prea puțin. Mai anul trecut nu s'a putut... Cucoanele nu voiaū să dee. Eū nu înțeleg. Atuncea m'am indignat grozav. In privința asta am convingerile mele...

— Ce convingeri?

— Am convingerile mele! zice încet și serios fetița și iar i se întunecă privirile.

După schimbul acesta de vorbe, domnul Crivăț s'a uitat spre mine și s'a sculat. Eū însă ce puteam să-i spun? Nu-i puteam spune nimic.

«Dar cercul artistic il facem?... întrebă magistratul. Il facem, dudue?

— Tata are să zică: da. Eū atunci n'am să mă împotrivesc...» răspunde cu nepăsare duduia Margareta.— Ea e o copilă, ea nu pricepe că o convorbire este o convorbire; ea nu înțelege că poate tinărul a venit pentru altceva. Dealtminteri privirea lui îmi spunea destul de deslușit pentru ce a venit și pentru ce s'a așezat cu sfială în fața noastră.

Cînd rămăserăm singure, eu mă întorsei spre tovarăsa mea.

«De ce te-ai supărat, draguță? Ce ai? Ar fi trebuit să vorbești altfel cu domnul Crivăț...»

— Cum am vorbit cu domnul Crivăț? răspunse cu hotărîre fetița. I-am spus ce-aveam de spus. În privința asta sînt foarte hotărîtă. Eă, domnișoară Amalie, am citit zilele acestea o carte care m'a mișcat mult. Eă înțeleg multe lucruri. Oamenii sînt foarte răi, de aceia sînt săraci și bogați, de aceia sînt atîtea nenorociri în lumea asta!

— Ce vorbești tu, fetiță? Cum ai ajuns să te gîndești la lucruri de acestea? Ideile acestea nu-s pentru tine...

— Ba sînt pentru mine. Cînd vād, cînd știu că sînt oameni nenorociți și nedreptățiți, cum să nu mă revolt?...»

— Tacî, are să te audă cuconu' Tudorachi!

— Are să mă audă tata? Las' să m'audă, eu sînt foarte hotărîtă, domnișoară Amalie, eu am ideile mele... Eă din pricina aceasta n'am să mă înțeleg cu oamenii aceștia și am să fiu nenorocită!

— Care «oamenii aceștia?»

— Toți! Nu pot să spun, dar mi-i greū așa, sufletul; sînt foarte nenorocită...»

Și dintr'odată îi luciră lacrimile în ochii mari, serioși, plîni de întuneric. E o copilă neștiutoare; își face idei. Imi închipui că toți copiii sînt așa. Margareta are totuși ceva neliniștitor, cu privirea ei dreaptă și cu încruntarea hotărîtă a sprîncelelor. O să caut s'o observ, să-i dau sfaturi. Mi-i foarte dragă, și trebuie să mă interesez de dînsa. Prietinia mea îi va liniști avînturile copilărești.

În serile acestea cu îmbulzeală, nici mie nu-mi plăcea. Înfațîșarea pașnică a interiorului aceluia blajin se turbura. Rîsurile răsunaū ciudat. Ca o tremurare cristalină de ciocirleie urca deasupra capetelor rîsul doamnei Lucia Rizu. O vedeam mișcîndu-se fără încetare, dîndu-și capul pe spate, spunînd parcă o vorbă de haz lui cuconu' Tudorache care stătea în fața ei cu minile la spate. Vedeam pe doamna Ecaterina Bălușescu privind nemișcată înnainte-î, cu un zimbet abia priceput. Cineva își plimbă degetele pe clapele pianului, care tresare, scandalizat parcă, cu țipete ce răsună prelung. Apoi, cum fumul țigărilor se grămădește, vād cum se arată domni grași, cu lanțuri care se mișcă ca niște șerpișori de aur pe burțile mari. Până acuma nu i-am văzut; stăteau undeva, într'un colț, la taifas. Acuma pășesc cu greutate, se adună într'o odaie mărginașă, unde un fecior intră repede cu cîteva părechî de cărți pe o tablă de argint. Și iată pe cuconu' Tudorache deodată în mișcare, turburat, purtîndu-și în toate părțile minile lungi. Se așează apoi și el pe scaun, întinde și el capu' înnainte, cu încordare, deasupra mesii verzi, pe cînd minile răsfră încet foițele, și ochii urmăresc dezvăluirea lor, lucitori și neclintiți,—arși parcă de un foc

lăuntric. Cuconu' Tudorache e un om pătimaș. Dela o vreme începe să asude, i se umflă vinele dela tîmple, are o ciudată tremurare în degete. Glasul i se schimbă, are tresăriri, are o înmădiere de minie; gura se strînge într'o încrețitură de răutate. Mi se pare ciudată înfățișarea aceasta nouă, sub care îl văd. Mi se pare străin glasul lui. Cucoana Irena deodată răsare în preajma-i neliniștită. Ii dă tircoale. Apoi se apropie rugătoare, îl atinge pe umăr.

Cuconu' Tudorache se întoarce. Are un glas de disperare:

«Ce-î, frate? Pentru Dumnezeu! lăsați-mă să-mi văd de treburile mele!...»

Fetița urmărește de lingă mine mișcările lor, ochii i se întunecă și obrazul i se face palid. Nu zice nimic. Cînd o întrebă cineva o vorbă, caută să zimbească, dar nu răspunde. E un copil foarte simțitor.

În seara în care am vorbit despre săraci și despre cerc artistic, duduia Margareta m'a tras la o parte cu oarecare grijă. M'a întrebat încet:

«Aî văzut pe domnul Crivăț? joacă și el cărți...»

— Da, joacă. Ți se pare curios?..

— Asta nu-mi place, zise ea. Mai bine să nu joace. Mai bine ar fi stat cu noi... De-aceia nu-mi place mie cînd se adună la noi multă lume... Și tata iar joacă, și iar are să piardă... Uite, cum privește mama spre el... Mini sînt sigur că are să fie rău dispus, minios...»

Avea un tremur în glas,—și totuși o hotărîre, ca într'o pornire de minie. Și parcă și mie mi se innegurează toată bucuria din zilele trecute. Aceasta este cea dintăi umbră deasă pe care o observ în casa de oameni cumsecade în care am intrat.

Ș'adoua-zi pe cuconu' Tudorache îl văd tăcut, cu fruntea încrețită. Nu i se aprind chibriturile. I se stînge țigara. Tresare, plesnește din degete cu minie și strigă: «Sapristi!» La masă se așează cel întăi și e foarte nerăbdător:

«Pentru Dumnezeu, trate! Eū trebuie să mor de foame în casa asta? Dumitre! Dumitre! De ce nu răspunzi? Unde-ai fost? Unde-î mîncarea? Voiți să mă asasinați prin foame?... Dumnezeule, Dumnezeule! Ce oameni! Unde mă aflu? În Cafriera? unde?»

— Indată, într'o clipă, cucoane, zise Dumitru sosind cu gifiiri grele.

— Indată? Și pentru asta trebuie să vii gifiind? Ce dracū aveți, bre omule? Eū nu vă înțeleg de loc, pe onoarea mea! Dar cucoana unde-î? A! aici sînteți? Credeam că nu sînteți aici! Bine, Irenă, nu se aduce la masă?...»

Cucoana Irena a tăcut, cu fața tristă. Acum își întoarce spre el doi ochi blajini și mihniți.

«De ce te turburi așa, dragă? Iaca, indată se fac toate...»
Cuconu' Tudorache plesnește din degete, pufnește și se saltă

odată pe scaunul lui. Ar voi să înceapă iar; nu mai poate. Apoi întâlnește ochii copilei, — neclintiți, privindu-l stăruitor. Ochii aceia, într'o clipă, mi-au strecurat și mie un fior prin vine. Petrișor în colțul lui de masă părea înfricoșat, cu părul vilvoiu, și se uita numai pe furiș în juru-i.

Am mâncat în tăcere; se auzea în sufrageria goală, într'o lumină cenușie, numai țâcănitul tacimurilor. Nu mi-a priit de loc masa aceea. Mă simțeam nefericită, străină, înghețată. Și Margareta abia atingea mâncările, și fața ei avea ca o lucire de marmoră.

După masă, cum scăpă în ogradă, cuconu' Tudorache iar începu să răcnească în toate părțile. Unde erau caii? De ce nu s'au pus roibii lui la sanie?

«Bine, mizerabililor, ce-ați făcut azi toată ziua? Ce grijă ați avut? Unde sînteți? Ați intrat în pămînt? Unde-i Ilie? Ilie! unde ești Ilie?...»

— Aici-s, cucoane, aici-s...» răspunse vizitiul, ieșind din grajd. Era un Țigan nalt, arămiu, cu părul de pe cap și mustățile albe ca zăpada.

«Aici ești? strigă boerul. Văd eu că ești aici, dar caii de ce nu-s puși la sanie?...»

— Caii, cucoane? De ce să fie puși la sanie? Nu mi-a spus nimeni să-i pun la sanie. Eu, cucoane, am slujit și la boerul cel bătrîn, tatăl domniei tale, da'cînd îmi spunea să pun caii, îi puneam, cînd nu-mi spunea, nu-i puneam...

— Ce face? ce face? ce spuî, ce spuî măgarule? strigă dînd din mină cuconu' Tudorache.

— Cucoane, eu nu sint măgar! Cucoane, eu sint vezeteu!...

— Te obrăznicești, nenorocitul? Așa? te obrăznicești? Te 'mpușc! Te culc la pămînt c'un glonte de revolver!...

— Oiu, cucoane Tudorache, culcă-mă, omoară mă! Ce-mi folosește viața asta, dacă la așa bătrînețe n'am parte de-o vorbă bună?...»

— Pune caii la sanie!» zice boerul, și cu gulerul blanei ridicat, cu minile infundate în buzunări, începe să se plimbe cu pași mari de colo, colo, prin ograda curată. Eu stăteam îngrozită la geam. Deși nu tocmai bine, dar tot înțelegeam răcnetele, și mai ales răspunsurile bătrînuului; din zi în zi înțeleg tot mai bine limba țării.

Aud bufnind ușa sălii. Boerul a intrat în casă. Se plimbă prin sală o vreme, bocănind cu botforii pe podele. Apoi intră în odaia lui. Aștept cu inima strînsă. Afară e o zi fără soare, o zi leșetică, cu cerul jos, alburiu. Stolul de porumbei al curții se înalță, se pierde departe, departe, într'o fluturare, până ce nu se mai vede. — Stam pe gînduri, cînd deodată aud glasul lui cuconu' Tudorache:

«Domnișoară Amalie!»

Am tresărit. Am ieșit repede. Am intrat în salon. Boerul era mai liniștit. Se plimba cu minile la spate pe covoarele mori.

Din vreme în vreme se oprea dinaintea unei măsuțe, întindea o mână, ridica la gură o ceșcuță și sorbea cu poftă din cafeaua care-i risipea aburii pe dinnaintea ochilor. Lăsa ceșcuța și iar se plimba de colo, colo. Cucoana Irena sta la geam și privea în liniștea zilei de afară. Margareta își pregătea vioara, avea raze de veselie în ochi. Mă apucă tăcută de mină, mă duse pînă la piano.

«Domnișoară Amalie, să nu-ți faci idee rea de mine...» zise deodată cuconu' Tudorache și începu a ride. Apoi păru a-și aduce aminte de ceva: «L-ai văzut pe moș-Ilie?... E foarte bătrîn... E un om care m'a ținut pe mine în brațe... A fost rob în casa tatei... Margaretă, fata tatei, să-i dai un franc să bee, săracul, și el, o garafă de vin...»

Margareta zîmbi, apoi trase lin cu arcușul, și vioara se cutremură într-o vibrație adîncă, din care porni, se sfărîmă deodată în note dulci o melodie ușurică. Cuconu' Tudorache se opri, cu urechea ațintită, apoi, încet, se apropiă de fereastră și se așeză lîngă cucoana Irena. Își ridică ochii în bagdadie și începu să se gîndească la ceva, —după obiceiul lui.

În ziua aceea, spre seară, Margareta a intrat veselă și foarte vorbăreță în odaia mea.

«Domnișoară Amalie, domnișoară Amalie, gătește-te repede; hai la plimbare... Incepe să ningă... Azi am fost mîhnită; așa se supără tata cîteodată, așa face totdeauna, cînd pierde la cărți... Asta-i ruinează sănătatea... Pe urmă îndată se întoarce; m'a pus să-i cînt... El zice că-i face bine... Dar poate vra să-mi facă mie o plăcere... Ești gata? Hai; moș Ilie a pus caii...»

— Gata, duduia, gata! » strigă bătrînul arătîndu-și la fereastră obrazul arămiu și barba albă.

Îeșirăm. Ne așezarăm în sanie, ne învălirăm bine. Moș-Ilie întoarse capul peste umăr. Incepu a ride:

«Să vezi mată, duduia, cu francul acela m'am dus eu întins la crîsmă... Da eu rachiu nu beau, ferească Dumnezeu; mie vinul îmi place... Acu am o leacă de chef, să vezi cum am să-ți mîn eu caii, nici vezeteul împăratului nu-ți mină caii ca mine... Hi băeți! Gata. Să vezi mată, duduia, azi boeru' a avut o leacă de hărăg... Zice el una, zic eu alta. Vra să zică ne-am *duelat* o leacă!...»

Moșneagul dădu din cap, scuturîndu-și pletele, cu un ris și-riet,—și deodată dădu drumul cailor. Pornirăm ca vîntul, prin roirea fulgilor; o adiere ușurică, ca o muzică lină, mi se strecura pe la urechi; aripioare reci parcă îmi băteau obrazii. Casele, felinarele treceau îndărăt, duse ca de o apă năprasnică.

«Nici n'ai idee ce mult îmi place să zbor așa cu sania! » îmi zise repede Margareta, ghemuindu-se în blănița ei albă.—Și eu mă simțeam ușoară, c'o năvală de veselie de copil în toate simțurile.

(Va urmă)